

Voorheen moest hij vooral door de kracht van zijn stemgeluid trachten de gemeentezang in goede banen te leiden, hetgeen niet altijd tot oorstrelende resultaten leidde. Constantijn Huijgens, een groot voorstander van orgelbegeleiding bij de gemeentezang, zegt er dit van in zijn 'Gebruyck of ongebruyck van 't orgel': soms lijkt het of er 'meer gehuylt oft geschreeuwt dan menschelick ghesonghen werde', en vervolgens: tussen de slechte zangers en hen 'die den rechten sang houden' ontstaat dat 'wreede strijdige gheschill' waartegen 'sich alle voorsangers te bersten souden schreeuwen'⁵⁴).

Deze krachtsinspanning is nu dus niet meer nodig. De voorzanger vervult nu zijn functie gesteund door het orgel: hij geeft leiding bij het zingen en vervult tevens het ambt van voorlezer.

De voorzangers/voorlezers van alle publieke kerken in Rotterdam - de Grote of St. Laurenskerk, de Kleine of Princekerk, de Zuiderkerk, de Nieuwe of Oosterkerk, de Waalse, de Engelse of Presbyteriaanse en de Schotse Kerk - worden voor hun werk betaald uit de stadskas, behalve die van de Grote Kerk: deze ontvangt als voorlezer zijn salaris van de kerkmeesters en als voorzanger van de stadstresorier. Het waarom van deze uitzondering ligt hierin, dat de fondsen van de kerkmeesters oorspronkelijk alleen voor het onderhoud en de eredienst van de St. Laurenskerk waren bestemd, en niet zo krachtig waren, dat ook personeel van de andere kerken daaruit kon worden bezoldigd. Het voorlezersambt kan worden gezien als een afsplitsing van het kostersambt; het voorzangersambt als een afsplitsing van het rectorsambt. De koster wordt door de kerkmeesters betaald, de rector door de stad.

De organisten en beiaardiers

Hoewel de verplichtingen van de organisten meestal naar ouder gewoonte bekend zijn, voelt het stadsbestuur zich bij bepaalde gelegenheden, zoals de benoeming van een nieuwe organist of na de bouw of reparatie van een orgel, toch geroepen een nauwkeurige omschrijving van die verplichtingen op te stellen. Soms gaat het alleen om een extra of om een verduidelijking. Zo besluiten de kerkmeesters in 1705, dat de organist van de Grote Kerk, Hendrik Wilkens, buiten alle preektijden of bedestonden in de week op het *kleine* orgel moet spelen; orgelblazer Pieter Cock moet de kerkmeesters bij iedere vergadering melden, welke orgel bespeeld is⁵⁵). Wanneer Wilkens in 1709 om salarisverhoging vraagt, wordt hem dit toegestaan, maar wel onder de voorwaarde, dat hij op het klei-